

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 26. april 2007 truffet vedtak i

Sak nr : 12/07 (arkivnr: 200700167-13)

Saken gjelder: Klage fra A på sorenskriver B ved X tingrett

Utvalgsmedlemmer: Eva Nygaard Ottesen (leder)
Jon Høyland
Rita Sletner
Frode Sulland
Inger Lise Gjørsv

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2

Vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves ved bruk av rettsmidler.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

Innledning:

Ved brev av 19. januar 2007 har A inngitt klage på sorenskriver B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt sorenskriver B, som ved brev av 5. mars 2007 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra klagers/saksøktes advokat C og motpartens prosessfullmektig advokat D. Klagen er supplert ved e-post av 23. mars 2007.

Saksfremstilling:

Klagen har bakgrunn i sak nr. 06-.... ved X tingrett. Saken gjaldt tvist i kontraktsforhold. Klager var saksøkt part. Sorenskriver B var dommer i saken. Hovedforhandling ble avholdt 20. oktober 2006.

Klager – A - har i hovedsak vist til følgende:

Klagen gjelder dommerens prosessledelse. Denne avvek fra ordinær behandling av en sivil sak, og medvirket til at sentrale moment ved avgjørelsen ble oversett og til at det ble avsagt uriktig dom.

Innledningsvis under hovedforhandlingen uttrykte dommeren kritikk av partenes saksforberedelse. Han sa videre ordrett gjengitt: *"Dette er en sak jeg ikke vil bruke mye tid på."* En slik uttalelse er uttrykk for mangel på respekt hos dommeren. Dommerens uvilje mot saken ble forsterket ved at han ba partene om å forhandle om en minnelig løsning før innledningsforedragene. Det synes åpenbart at dommeren ikke ønsket å bruke tid på eller hadde tid til denne saken, og han la derfor press på partene for å oppnå forlik.

Da forliksforhandlingene ikke førte frem, ba dommeren prosessfullmektigene om å begrense innledningsforedragene til de viktigste punktene og med henvisning til de viktigste dokumentene. Dommeren ga uttrykk for at han "kunne" saken på forhånd. Dommere skal ikke "kunne" sakene på forhånd, de skal tvert imot stille med åpne sinn. Saksøkeren ble tillatt å bruke lang tid på partsforklaringen sin. Prosessfullmektigene fikk kun 30-45 minutter til prosedyre, noe som førte til at prosedyrene måtte nedkortes og gjennomføres "stikkordsmessig".

Dommerens prosessledelse førte til mangler i domsbegrunnelsen. Sentrale forhold og fakta er oversett. De åpenbare manglene kan vanskelig skyldes annet enn manglende kjennskap til og innsikt i saken.

Dommeren godtok at saksøkeren fremmet et nytt selvstendig erstatningskrav midt under hovedforhandlingen. Dette er høyst kritikkverdige. Kravet kom helt overraskende på saksøkte. Kravet ble anerkjent av dommeren uten kritisk drøftelse, og uten at det var fremlagt dokumentasjon.

Det anses rimelig at B redegjør for alle de faktiske forhold som klagen inneholder. At han ikke kommenterer de påklagede forholdene må tas som tegn på innrømmelse av disse forholdene.

Innklagede – sorenskriver B - har i hovedsak vist til følgende:

Klagen oppfattes å gjelde forhold som i sin helhet er anket, og som står for Y lagmannsrett. Det gjelder de materielle forhold som berøres, herunder bevisbedømmelsen, men også saksbehandlingen.

Han hadde ikke dårlig tid i forbindelse med hovedforhandlingen. Ut fra forholdet mellom partene, og den tvist som hadde oppstått mellom dem, tenkte han at partene burde være og også var interessert i forlik, men at de behøvde et visst press for å få det til. Et forlik ville spare partene for kostnader og påkjenninger, og partene sa seg også villig til å prøve forliksforhandlinger. Han forsto tidlig at det ikke lå til rette for forlik i denne saken.

Det medfører riktighet at han hadde lest sakens dokumenter på forhånd. Han hadde også satt seg inn i opphavsrettslige spørsmål som opprinnelig var en del av saken. Dette er i pakt med den dommeretiske regel om at dommeren bør møte godt forberedt til forhandlingene. Som alltid presiserte han at viktige avsnitt av dokumentene måtte dokumenteres ved opplesning, og at det ikke var tilstrekkelig å vise til dokumentet eller at han hadde lest det på forhånd. Dette anses å være i samsvar med god dommeretikk.

Prosessfullmektig – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Det vesentligste av klagens innhold finnes å være rettet mot dommen som er påklaget.

Han finner ikke grunnlag for å rette kritikk mot dommerens prosessledelse. Han har vært advokat i snart 30 år, og har opplevd forskjellige dommeres måte å lede forhandlingene på. Det var etter hans syn ikke noe å utsette på B's prosessledelse i denne saken. Det er korrekt at det ble gitt kritikk av advokatens saksforberedelse, men dette var noe advokatene burde tåle, og det var kanskje også berettiget. Han oppfattet ikke dommeren slik at han ikke ville bruke tid på saken.

Prosessfullmektig – advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Han kan ikke se at klagen inneholder noen feil for så vidt gjelder de faktiske forhold som er påpekt i klagen s. 1 og 2.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål, anke eller gjenopptagelse, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Klagen oppfattes i første rekke å gjelde dommerens prosessledelse. Feil ved prosessledelsen kan som utgangspunkt brukes som grunnlag for anke over saksbehandlingsfeil. Klagerens anførsler om at dommeren ledet forhandlingene på en slik måte at viktige opplysninger av betydning for saken ikke kom frem, vil kunne prøves ved anke. Disse anførselene faller derfor utenfor det Tilsynsutvalget har myndighet til å vurdere. Under henvisning til disse begrensningene i Tilsynsutvalget myndighet, jf. domstolloven § 236 fjerde ledd, avvises den del av klagen som gjelder misnøye med den aktuelle rettsavgjørelsen og den saksbehandling som ligger til grunn for avgjørelsen.

Det fremgår av lovforarbeidene jf. NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte at Tilsynsutvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales blant annet at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forføyning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse...”

Det følger av dette at klagerens anførsler om blant annet respektløs opptreden under hovedforhandlingen kan behandles av utvalget.

Tilsynsutvalget har vanskelig for å se at sorenskriver B har opptrådt uhøvisk eller utilbørlig i sin prosessledelse i denne saken. Det bemerkes at en dommer både har rett og plikt til å styre forhandlingene. Dette innebærer at dommeren blant annet må påse at saken konsentreres om det rettslig relevante, og at forhandlingene foregår i de riktige former. Dommeren har dessuten ansvar for sakens fremdrift, noe som blant annet kan innebære styring av prosessfullmektigenes tidsbruk under innledningsforedrag og prosedyrer. Men dommeren må ikke gi partene inntrykk av at han ikke vil bruke den tid som er nødvendig på saken. Utvalget finner i dette tilfellet ikke holdepunkter for at dommeren har gått utenfor rammene for god dommerskikk ved sin prosessledelse.

Dommeren har videre full anledning til å ta opp spørsmålet om forlik under hovedforhandlingen. At en part kan føle seg ”presset” i en forlikssituasjon, innebærer ikke nødvendigvis at dommerens atferd er å anse som utilbørlig. En dommers initiativ og utspill kan være godt begrunnet med henblikk på å få en løsning som imøtekommer begge parter behov. I henhold til uttalelsene som foreligger i denne saken, finner ikke Tilsynsutvalget holdepunkter for at sorenskriver B har opptrådt klanderverdig i forbindelse med forliksforhandlingene.

Klagerens anførsel om at dommeren hadde satt seg for godt inn i saken før hovedforhandlingen, kan åpenbart ikke føre frem.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves ved bruk av rettsmidler.

2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.